

O. Nikilev

УДК 001.891:631.147(477)«19/20»

**PRESCHOOL-EDUCATOR SPHERE OF
UKRAINIAN VILLAGE OF MIDDLE OF 1950-X-
OF MIDDLE OF 1960-X OF PP. :
REALITIES OF DAILY OCCURENCE**

One of the the least worked out problems of history of village of the second half of XX of century there is social history. And although in a last period labours appeared with this problem, however in examined them only her separate aspects. Therefore, the considerable circle of problems of sociocultural, соціально-побутового character was not yet found the illumination. To their number, in particular, it is fixed and such, practically not investigational, as terms, in that there was education of rising generation, reality, in general the state of the system of preschool establishments on a village.

The analysis of study of problem of functioning of the system of child's preschool establishments is carried out on the village of middle of 1950th - middles 1960th.

Shown that she did not get the proper illumination. It is marked, that opening of child's preschool establishments, them skilled, food, material providing, organization of education, medical supervision were not in priority of leaders of economies. It is shown that opening of child's preschool establishments, them skilled, food, material providing, organization of education, medical supervision of whether were not in priority of leaders of economies. The usual phenomenon were considerable delays with opening of child's establishments. In many economies they did not work quite. They were opened in maladjusted, badly equipped building, in the inhabited houses of collective farmers. Their apartments did not absolutely answer the amount of children, that for them were. Kitchen and table belonging hard and soft to the inventory was not enough chronically, bed linen, pillows, blankets, beds, pots for sending of natural necessities, towels, tableware, spoons, toys. There was limit nature of assortment of foods, their food value, calorie content and vitaminizing, is subzero. Corresponding to the state of work and material base of a collective farm child's establishments there were education and supervision upon children. Educators and managers not specialists, but people appointed by the chairmen of collective farms from composition of members of artels, worked as. Not uncommon were cases of direction to work dangerously of sick collective farmers. The salary of manager and nursery governess did not exceed the middle salary of ordinary collective farmer. A serious problem for of a collective farm preschool establishments was impossibility to provide the proper spiritual education and corresponding medical service of children in them. Practice of regular inspection of kids did not exist in kindergartens, that had resulted in considerable morbidity of children by various illnesses. Reasons of such situation are analysed. Drawn conclusion, that in the middle of 1950th - rural preschool establishments had an extremely poor material base, unsatisfactory skilled providing the first half 1960th, did not answer medical, pedagogical requirements, did not have terms for the proper maintenance

Key words: *village, agriculture, kinder gardens, social-cultural development, social structure.*

В. Д. Орехівський

кандидат технічних наук, здобувач Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України

**ЕВОЛЮЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ
ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В ПП
«АГРОЕКОЛОГІЯ» У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ –
НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ**

Встановлено, що система органічного землеробства, розроблена та впроваджена С. Антонцем у ПП «Агроєкологія» упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст., базується на застосуванні структури посівних площ і спеціалізованих сівозмін, мілкого безпліцевого обробітку ґрунту, вирощування багаторічних бобових трав, сидератів та внесення органічних добрив, а також екологічно безпечних агротехнічних і біоценотичних заходів у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. Визначено, що впровадження системи органічного землеробства у вітчизняних господарствах, забезпечує підвищення продуктивності сільськогосподарських культур та збереження родючості ґрунту, покращує водний, поживний та фітосанітарний стан ґрунту і посівів, попереджує ерозійні процеси та сприяє збільшенню отримання екологічно чистої продукції.

Ключові слова: *еволюція, система органічного землеробства, продуктивність, родючість ґрунту, фітосанітарний стан, екологічно чиста продукція.*

Постановка проблеми. Нині природне середовище, в якому ми живемо, змінюється швидше, ніж проходить адаптація до нього людини, що негативно позначається на її здоров'ї. Оскільки наш генотип формувався впродовж тисячоліть на основі природних продуктів, то нині негативний вплив навколишнього середовища руйнує генотип людини, завдаючи шкоди національному генотипу. При цьому екологічно залежні захворювання неспецифічного характеру, що нерідко виникають на основі зміненого зовнішнього середовища, виступають в якості початкових для розвитку патогенетичних механізмів.

У всьому цивілізованому світі, як і в Україні, стає все більше прихильників екологічно безпечного способу життя, за якого виробництво екологічно чистої продукції є однією з основних вимог. Відомому ескулапу античності Гіппократу належить відомий вислів про те, що їжа має бути ліками, а ліками має бути їжа [1, 3]. Тому виробництво органічної продукції, яка повинна бути вільною від токсичних, алергенних і канцерогенних речовин, натуральною, забезпеченою рослинною клітковиною, розчинною, збалансованою за вмістом повноцінних рослинних і тваринних білків, жирів, вітамінів та мікроелементів, містити комплекс натуральних антиоксидантів, на сьогодні є актуальним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню окремих напрямів виробництва органічної продукції присвячено праці вчених: П. Бойка (2005), С. Антонця (2011), П. Стецишин (2011), Н. Коваленко (2014), В. Писаренка, П. Писаренка (2008, 2017) та ін. Однак, вважаємо необхідними подальші дослідження в цьому напрямку, у структурі якого найважливішим є з'ясування питань вирощування екологічно чистої продукції як здійснення системи

заходів, оскільки це сприятиме оптимальному розвитку культурних рослин та стримуванню поширення шкідливих організмів без потреби застосування отруйних речовин.

Мета. Метою статті є отримання результатів цілісного науково-історичного аналізу еволюції теоретико-методологічних основ та практичного впровадження системи органічного землеробства в ПП «Агроєкологія» у другій половині XX – на початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Систему органічного землеробства упродовж 40 років успішно застосовує і вдосконалює Семен Свиридонович Антонєць – Герой Соціалістичної Праці, Герой України, почесний член НААН, засновник ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області [2, 3]. У господарстві успішно функціонують технології виробництва екологічно чистої продукції рослинництва і тваринництва, збереження та розширеного відтворення родючості ґрунту. Посилаючись на ідеї В. Вернадського, В. Докучаєва, видатного аграрія Т. Мальцева, С. Антонєць створив власну модель системи органічного землеробства, філософським підґрунтям якої стали концептуальні основи розвитку біосфери.

Філософія системи органічного землеробства С. Антонця базується на створенні агроєкосистем, максимально наближених до природних формацій. Така система враховує базовий принцип розвитку планети, оскільки виникнення життя на Землі було забезпечено двома глобальними процесами, які й зараз, і в майбутньому будуть підтримувати розвиток біосфери. До них належить фотосинтез та азотфіксація в усіх її проявах. Саме регулюванню цих процесів більшою мірою підпорядковане органічне землеробство, оскільки його технологічні заходи забезпечують ефективне використання біологічних чинників навколишнього середовища.

У ПП «Агроєкологія» технологічні заходи системи органічного землеробства базуються на застосуванні: науково обґрунтованої структури посівних площ і спеціалізованих сівозмін із насиченням багаторічними бобовими травами до 25–27%; мілкого безполицевого обробітку ґрунту, що зберігає природну структуру орного шару, не руйнуючи в ньому вертикальну орієнтацію аерації; багаторічних бобових трав, сидератів та внесених науково обґрунтованих норм органічних добрив, що забезпечує рослини поживними речовинами і формує позитивний баланс гумусу; екологічно безпечних агротехнічних і біоценотичних заходів у технологіях вирощування сільськогосподарських культур [3, 17].

У структурі посівних площ господарства нараховується близько двадцяти сільськогосподарських культур, що забезпечують біологічне різноманіття агрофітоценозів та сприяють оптимізації фітосанітарного стану посівів. Обов'язковими заходами для формування поживного режиму ґрунту є включення в кожну ланку сівозміни багаторічних або однорічних бобових трав, сидератів та внесення гною. Важливим чинником гетерогенних агробіоценозів є також пригнічення бур'янів листовою поверхнею культурних рослин та ефект алелопатії, біологічна дія якої сприяє оптимізації фітосанітарного стану посівів.

Структура посівних площ з урахуванням використання післяукісних культур та типи сівозмін визначаються спеціалізацією господарства, в якому гармонійно поєднуються галузі рослинництва та

тваринництва [4, 25]. Зернові культури займають 36–38% посівних площ, у тому числі озима пшениця – 14–17%, ярий ячмінь – 12–15%, кукурудза на зерно – 2–3%, технічні культури (сояшник) – 5–7%, зайняті пари – 18–20%, багаторічні бобові трави – 25–27%, однорічні трави та кукурудза на силос – 23–25%. Загальна площа посівів кормових культур формується за рахунок багаторічних бобових трав, однорічних трав, кукурудзи на силос і сягає 60%.

Впровадження науково обґрунтованих сівозмін забезпечує стабільність ведення органічного землеробства, оскільки вони позитивно впливають на всі важливі ґрунтові режими: поживний, повітряний, тепловий, а також на фітосанітарний стан ґрунту і посівів [5, 10]. Тому оптимізація землекористування базується на впровадженні спеціалізованих сівозмін із короткою ротацією. Озиму пшеницю висівають, зазвичай, після багаторічних трав або кукурудзи на силос. Системи сівозмін гнучкі, що забезпечує за необхідності заміну однієї культури іншою, близькою за біологічними особливостями (наприклад, еспарцет люцерною), не порушуючи рекомендованого чергування культур і термінів їх повернення на попереднє місце. Вирощування зернових і технічних культур, розширення посівів кормових культур (особливо багаторічних бобових трав), сидератів і проміжних культур забезпечують постійне рослинне покриття ґрунту (у тому числі й товстим шаром рослинних решток), що сприяє збільшенню кількості надходження органічної речовини в ґрунт, забезпечуючи позитивний баланс гумусу й перешкоджаючи ерозійним процесам.

Отже, в органічному землеробстві ПП «Агроєкологія» загальним принципом формування структури посівних площ і оптимізації системи сівозмін є забезпечення високої продуктивності всіх сільськогосподарських культур, збереження родючості ґрунту, ефективне використання вологи, попередження ерозійних процесів, покращання фітосанітарного стану ґрунту і посівів, що сприяє отриманню екологічно чистої продукції.

Досвід органічного виробництва відпрацьований С. Антонцем у тісній співпраці з авторами і теоретиками ґрунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території – Ф. Моргуном, М. Шиколою [6, 305]. Таку систему вчені розвинули у другій половині XX ст. на основі напрацювань фундаторів безполицевого обробітку ґрунту І. Овсінського (1899), Т. Мальцева (1955) [6, 125]. Упродовж 1979–1990 рр. у господарстві виконували пошаровий різноглибинний безполицевий обробіток ґрунту; упродовж 1990–1995 рр. – мінімальний безполицевий обробіток ґрунту на глибину 10–12 см [7, 205]. Із 1995 р. у посівах всіх сільськогосподарських культур здійснюють обробіток ґрунту на глибину 4–5 см [3, 19]. Теоретичною базою ґрунтозахисного мілкого обробітку ґрунту без перевертання скиби стало розуміння того, що такий обробіток зберігає природну структуру, капілярність ґрунту, оскільки не руйнує мікроканали, створювані черв'яками і корінням, яке розкладається. Основною вимогою мілкого обробітку ґрунту є підрізання кореневої системи на глибині 4–5 см без її видалення з ґрунту. При цьому поверхня покривається перегнійним шаром органіки різного походження, завдяки якому рослини і біота отримують поживні речовини, зменшується ризик утворення кірки.

Мілкий обробіток ґрунту створює значний протиерозійний ефект, який забезпечує максимальне

використання ґрунтозахисних властивостей багаторічних трав. Вони створюють вертикальну орієнтацію аерації, що покращує структуру ґрунту й запобігає водній ерозії під час інтенсивних опадів. Коли стік майже відсутній, вода по ходах кореневої системи рослин проникає на глибину 45–55 см і вже там розходиться капілярами. За системного поверхневого обробітку ґрунту і вирощування багаторічних трав зменшується щільність та покращуються водно-фізичні властивості ґрунту, зникає ґрунтова підшошва, яка неминуча при традиційній оранці і перешкоджає руху вологи в ґрунті.

У другій половині ХХ ст. у ПП «Агроєкологія» виникали труднощі через нестачу необхідних машин і знарядь, недосконалість техніки та відсутність досвіду її експлуатації [8, 121]. Згодом почали конструювати модернізовані плоскорізи, пізніше – комбіновані агрегати та інші знаряддя, які забезпечили своєчасне підрізання та загортання бур'янів і післяжнивних решток. За роки впровадження органічних технологій у ПП «Агроєкологія» випробувані й вдосконалені різні ґрунтообробні знаряддя. Зокрема, щоб досягти ефекту обробітку ґрунту на глибину 4–5 см і суцільного підрізання коренів бур'янів, переобладнано культиватори шляхом жорсткого кріплення їх стійких лап. За ідеєю С. Антонця, виготовлені культиватори для передпосівного обробітку ґрунту, обладнані серпоподібними штангами з жорстким кріпленням, якими краще спливають рослинні рештки, а також лапами, які самозагострюються у ґрунті. Така конструкція культиватора забезпечує задану глибину обробітку і достатнє підрізання рослин.

Таким чином, із застосуванням мілкого безполицевого обробітку ґрунту вдалося підвищити ефективність боротьби з бур'янами, поліпшити структуру і вологозабезпеченість ґрунту, вирівняти посівне ложе насіння, що сприяло появі дружних сходів культур.

Характерну особливість у господарстві має розвиток технології внесення органічних добрив. Із 1979 р. тут не застосовують пестициди, а з 1996 р. мінеральні добрива замінено на органічні [7, 205]. Із впровадженням системи органічного землеробства та відмови від мінеральних добрив нагальним став пошук ефективних і надійних джерел компенсації елементів живлення й створення у ґрунті позитивного балансу гумусу. Тобто постало завдання залучити у ґрунтоутворюючий процес якомога більше органічної речовини. У ПП «Агроєкологія» цю проблему вирішено шляхом максимального використання природних органічних добрив: гною, сидератів, нетоварної частки врожаю (післяжнивних решток), що повністю відповідає вимогам органічного землеробства [8, 123].

Значну кількість підстилкового гною у господарстві забезпечує розвинена галузь тваринництва, яка, крім основної продукції – молока і м'яса, виробляє в рік близько 72 тис. т гною. Це дає можливість разом із сидератами та післяжнивними рештками вносити 24–26 т органічних добрив на 1 га сівозмінної площі, відкриваючи перспективу дійсної гармонізації взаємозв'язків між рослинництвом і тваринництвом.

У ПП «Агроєкологія» гній зберігають у польових кагатах не менше року поблизу полів, де планується його внесення. У середині кагатів не припиняється робота мікроорганізмів, що мінералізують органічну

речовину свіжого гною в форму, доступну для рослин. Такий субстрат є гарним середовищем для розвитку дощових черв'яків, які тут розмножуються і з перегноєм вносяться у поля [9, 5]. Черв'яки є справжніми творцями ґрунтового багатства, які створюють легкозасвоювані поживні сполуки із органіки. Прокладаючи багатокілометрові ходи в ґрунті, вони розпушують його, збагачують своїми виділеннями – копролітами, покращують структуру ґрунту. В екологічно цілісному ґрунті його ходи залишаються не зруйнованими упродовж трьох років і забезпечують циркуляцію вологи й повітря у зоні кореневої системи, створюючи оптимальні умови для життєдіяльності культурних рослин.

Отже, внесення гною сприяє підвищенню якості продукції та стабілізації вмісту гумусу в ґрунті, є постійним, обов'язковим і цілеспрямованим елементом ведення органічного землеробства.

На сидерат у господарстві використовують багаторічні бобові трави (виколистий еспарцет, посівну люцерну), однорічні бобові (яру вику), які більш корисні для збагачення ґрунту поживними речовинами [10, 3]. А також гречку, редьку олійну, гірчицю та вико-вівсяні і редько-вівсяні сумішки, практикують несіяні сидерати (вико-вівсяна отава, падалиця зібраних культур). Під впливом бобових сидератів у 4–7 разів збільшується кількість бульбачкових бактерій, значно підвищується ферментативна активність ґрунту, покращуються його фітосанітарні та водно-фізичні властивості, створюються умови для інтенсивного розвитку мікроорганізмів і мікрофауни, дія яких триває упродовж 3–4 років. Широке впровадження сидератів сприяє включенню в малий кругообіг з більш глибоких шарів ґрунту не використаних резервів фосфору, калію, кальцію, магнію та інших елементів живлення рослин.

Найкращі результати для одержання дружних сходів і наступного росту сидератів забезпечує мілкий обробіток ґрунту: зберігається волога, зменшується забур'яненість, не ушілюється ґрунт. У поєднанні з використанням сидератів мілкий обробіток забезпечує найефективніше збереження та підвищення родючості ґрунту.

Висновки. Можна зробити висновок, що система органічного землеробства, розроблена та впроваджена С. Антонцем у ПП «Агроєкологія» упродовж другої половини ХХ – початку ХХІ ст., базується на застосуванні науково обґрунтованої структури посівних площ і спеціалізованих сівозмін, мілкого безполицевого обробітку ґрунту, вирощування багаторічних бобових трав, сидератів та внесення органічних добрив, екологічно безпечних агротехнічних і біоценотичних заходів у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. Це забезпечує збільшення продуктивності сільськогосподарських культур, збереження родючості ґрунту, ефективне використання вологи, попередження ерозійних процесів, покращення фітосанітарного стану ґрунту і посівів, що сприяє підвищенню отримання вітчизняної екологічно чистої продукції.

Список використаної літератури та джерел

1. Писаренко В. М. *Органічне землеробство для приватного сектора* / В. М. Писаренко, П. В. Писаренко, С. В. Пономаренко. – Полтава: [б. в.], 2017. – 140 с.
2. Антоненко С. С. *Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області*

/ С. С. Антонець, А. С. Антонець, В. М. Писаренко. – Полтава : РВВ ПДАА, 2010. – 200 с.

3. Писаренко В. М. Система органічного землеробства агроєколога Семена Антонця / В. М. Писаренко, А. С. Антонець, П. В. Писаренко. – Полтава: [б. в.], 2017. – 124 с.

4. Писаренко В. М., Писаренко П. В., Писаренко В. В. Агроєкологія / В. М. Писаренко, П. В. Писаренко, В. В. Писаренко. – Полтава : ФОП «Говоров С. В.», 2008. – 255 с.

5. Бойко П. І., Бородань В. О., Коваленко Н. П. Екологічно збалансовані сівозміни – основа біологічного землеробства / П. І. Бойко, В. О. Бородань, Н. П. Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 2. – С. 9–13.

6. Коваленко Н. П. Становлення та розвиток науково-організаційних основ застосування вітчизняних сівозмін у системах землеробства (друга половина XIX – початок XXI ст.): монографія / Н. П. Коваленко. – Київ : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 490 с.

7. Стецишин П. О. Основи органічного виробництва / П. О. Стецишин, В. В. Пиндус, В. В. Рекуненко. – Вінниця : Нова книга, 2011. – 552 с.

8. Писаренко В. М. Антонець Семен Свиридонович: біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1956–2015 роки / В. М. Писаренко, А. С. Антонець. – Київ : ТОВ «Видавництво «Зерно», 2015. – 480 с.

9. Куценко А. М., Писаренко В. Н. Выращивание экологически чистой продукции в малых крестьянских и фермерских хозяйствах / А. М. Куценко, В. Н. Писаренко. – Київ : УМКВО, 1992. – 56 с.

10. Антонець С. С. Сидеральні культури / С. С. Антонець, А. С. Антонець, В. М. Писаренко. – Полтава : Сімон, 2011. – 51 с.

References

1. Pysarenko, V. M., Pysarenko, P. V., & Ponomarenko, S. V. (2017). Organic agriculture is for a private sector. Poltava: no publishing house, 2017 (in Ukr.)

2. Antonets, S. S., Antonets, A. S., & Pysarenko, V. M. (2010). Organic agriculture: from experience of PP «Agroecology» Shyshatsk of district of the Poltava region. Poltava: RVV PSAA (in Ukr.)

3. Pysarenko, V. M., Antonets, A. S., & Pysarenko, P. V. (2017). System of organic agriculture of agroecology Semen Antonets. Poltava: no publishing house (in Ukr.)

4. Pysarenko, V. M., Pysarenko, P. V., & Pysarenko, V. V. (2008). Agroecology. Poltava: FOP «Hovorov S. V.» (in Ukr.)

5. Boiko, P. I., Borodan, V. O., & Kovalenko, N. P. (2005). The Ecologically balanced crop rotations are basis of biological agriculture. Visnyk ahrarnoi nauky (Announcer of agrarian science), 2, 9–13 (in Ukr.)

6. Kovalenko, N. P. (2014). The becoming and development of scientifically-organizational bases of application of home crop rotations in the systems of agriculture (the second half of XIX is beginning of XXI of century): monograph. Kyiv: TOV «Nilan-LTD» (in Ukr.)

7. Stetsyshyn, P. O., Pyndus, V. V., & Rekunenko, V. V. (2011). Bases of organic production. Vinnytsya: The New book (in Ukr.)

8. Pysarenko, V. M., & Antonets, A. S. (2015). Antonets Semen Svyrydonovych: biobibliographic pointer of scientific works is for 1956–2015. Kyiv: LTD «Publishing House «Grain» (in Ukr.)

9. Kutsenko, A. M., & Pysarenko, V. N. (1992). Growing ecologically of clean products is in small peasant and farmer economies. Kyiv: UMKVO, (in Russ.)

10. Antonets, S. S., Antonets, A. S., & Pysarenko, V. M. (2011). Green fertilizer cultures. Poltava: Simon (in Ukr.)

V. Orekhivskiy

EVOLUTION OF INTRODUCTION OF THE SYSTEM OF ORGANIC AGRICULTURE IN PP «AGROECOLOGY» IN THE SECOND HALF OF XX – AT THE BEGINNING XXI OF CENTURIES

For today actual is a production of organic goods that must be natural, provided vegetable by a cellulose, soluble, balanced on maintenance valuable vegetable and animal albumens, fats, vitamins and microelements, to contain the complex of natural antioxidants, be free of toxic, allergen and carcinogenic substances.

Research of growing ecologically of clean products as realization of the system of measures is in organic agriculture that will assist to optimal development of cultural plants, sent to inhibition of development of harmful organisms and does not require poisonous substances.

It is set that in PP «Agroecology» the technological measures of the system of organic agriculture are based on application: scientifically reasonable structure of sowing areas and specialized crop rotations with a satiation long-term leguminous herbares to 25–27%; shallow till of soil without shelves that keeps the natural structure of arable layer, not destroying the vertical orientation of the airing in him; long-term leguminous herbares, green fertilizer cultures and bringing of scientifically reasonable norms of organic fertilizers, that provides plants nutritives and forms positive balance of humus; ecologically safe agrotechnical and biological measures in technologies of growing of agricultural cultures.

Certainly, that with application of shallow till of soil satiation long-term leguminous herbares to 25–27%; shallow till of soil without efficiency of fight rises against weeds, a structure gets better and to moistly material well-being soil that assists appearance of friendly stair of agricultural cultures. It is found out, that bringing of pus assists upgrading of products and stabilizing of content of humus in soil, is the permanent, mandatory and purposeful member of conduct of organic agriculture.

The best results for the receipt of friendly stair and next height of green fertilizer cultures are provided by shallow till of soil: moisture is kept, impurity diminishes, soil is not made more compact. In combination with the use of green fertilizer cultures shallow till provides the most effective maintenance and fertility-improving of soil.

Key words: evolution, system of organic agriculture, productivity, fertility of soil, sanitary state, ecologically clean products.

УДК 316.75(161.2:477):32.01«1920/1930»

О. М. Ситник

доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

СВІТОГЛЯДНИЙ СПРОТИВ БІЛЬШОВИЗМУ З БОКУ УКРАЇНЦІВ НАДНІПРЯНЩИНИ ПРОТЯГОМ 1920-Х – ПОЧАТКУ 1930-Х РОКІВ ЯК ПРОЯВ НЕЗАВЕРШЕНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

У статті подано характеристику особливостей світоглядного спротиву більшовизму з боку українців протягом 1920-х – початку 1930 х рр. З'ясовано, що українське селянство впродовж 1917–1921 і 1920-х – початку 1930 х рр. чинило активну протидію радянсько-більшовицькій системі. Одним із її чинників був